

Nr 64.

Ankom till riksdagens kansli den 12 mars 1940 kl. 12 m.

Utlåtande i anledning av väckt motion om ökat utrymme åt undervisningen i de nordiska grannländernas språk inom det svenska skolväsendet.

(2:a avd.)

I en inom första kammaren av herr *E. G. C. Brandt m. fl.* väckt motion (I: 119) har hemställts, att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t uttala sig för en utredning rörande möjligheterna att bereda ökat utrymme åt undervisningen i de nordiska grannländernas språk inom vårt skolväsen.

Till stöd för det i motionen gjorda yrkandet har anförts bland annat följande:

Det finns ett område av kulturlivet, där statsmakterna borde kunna giva en särskild handräckning åt strävandena för ett bättre språkligt samförstånd mellan de nordiska folken, och detta område är den högre skolan. Studiet av främmande språk försummas nu för tiden alls inte i våra läroverk. Mot den ganska grundliga utbildningen i de stora kulturspråken svarar emellertid inte ett lika stort intresse för våra nordiska grannars och fränders språk, för danskan, norskan, isländskan och finskan. Medan i Danmarks skolor svenska språket är ett särskilt läroämne, som studeras från näst sista realskoleklassen fram till studentexamen, inskränker sig i regel studiet av danska och norska i de svenska läroverken till någon veckotimme under ett par gymnasie-terminer och till enstaka besök av infödda assistenter.

Danska och norska borde inträda åtminstone som frivilliga läroämnen redan i realskolan. Inte heller torde det vara alldeles omöjligt att ordna en liknande undervisning i högsta klassen vid vissa folkskolor. Skoloradions danska och norska lektioner med deras demonstration av ett riktigt uttal skulle genom dylik regelmässig undervisning få dubbelt värde.

I Norge existerar sedan ett par år tillbaka en gymnasielinje med »oldnorsk» (d. v. s. fornisländska) såsom ett huvudämne. Även i Danmark har länge »oldnordisk» ingått i modersmålets lärostoff. Om det går såsom många — kanske de flesta — svenska gymnasielärare hoppas, att den s. k. latinlinjen uppdelas i sina naturliga beståndsdelar, en klassisk och en nyspråklig linje, skulle då inte en mindre kurs i fornisländska passa bra på det klassiska gymnasiet? Eleverna där ha ju redan med latinet fått en sådan språklig träning, att lite »oldnordisk» säkerligen inte skulle falla sig svårt för dem.

Vanskligare är det naturligtvis att bereda rum för finskan på våra gymnasier. Men man kunde ju pröva sig fram på orter, där intresset vore starkt nog att bära upp en försöksundervisning.

Utskottet.

Utskottet får till en början framhålla, att det hittills under åttonde huvudtiteln upptagna anslaget till bidrag för undervisning i danska och norska

språken vid de allmänna läroverken m. fl. läroanstalter, enligt vad chefen för ecklesiastikdepartementet i ingressen till 1940 års åttonde huvudtitel föreslagit, skulle indragas för nästa budgetår, något varom även erinrats i den förevarande motionen. I sitt utlåtande den 8 mars 1940, nr 8, har utskottet ansett sig under nu föreliggande förhållanden böra biträda departementschefens ifrågavarande förslag.

Det torde utan tvivel vara ett önskemål, att ökade möjligheter skapas för en utvidgad kännedom om våra nordiska grannländers språk. Den utveckling, som på olika områden fått uttryck i ett alltmer vidgat nordiskt samarbete, gör det också angeläget, att kunskapsmättet i allmänhet vidgas på det i motionen berörda området. Utskottet håller emellertid före, att den väckta frågan icke lämpligen bör behandlas isolerad från det större sammanhang, vartill den naturligt anknyter sig, nämligen dels frågan om läroverkets organisation och undervisningsplan, dels ock frågan om reviderad undervisningsplan för folkskolan. I varje fall det sistnämnda spörsmålet torde höra till de frågor, som, så snart möjligheter därför med hänsyn till rådande tidsläge kunna anses föreligga, kommer att bliva föremål för en närmare utredning genom Kungl. Maj:ts försorg. Härvid torde även det i motionen framställda förslaget kunna förväntas bliva upptaget till bedömande. Utskottet finner, på grund av vad sålunda anförts och även i betraktande av den av utskottet förordade åtgärden beträffande indragning i besparingssyfte av ovannämnda anslag till undervisning i danska och norska språken, tidpunkten nu icke lämplig för hemställan om en utredning i av motionärerna angiven riktning. Utskottet ställer sig alltså avvisande till motionen och hemställer,

att ifrågavarande motion av herr Brandt m. fl. (I: 119) icke må till någon riksdagens åtgärd föranleda.

Stockholm den 12 mars 1940.

På statsutskottets vägnar:

ANDERS RÅSTOCK.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Gustafsson* i Benestad, *Nilsson* i Malmö, *Johansson* i Fredrikslund, *Asplund*, *Nilsson* i Landeryd, *Andersson* i Fältenborg, *Pauli*, *Andrén*, *Heiding*, *Lindström*, *Larsson* i Varberg och *Boman*; samt

från andra kammaren: herrar *Råstock*, *Jansson* i Falun, *Magnusson* i Skövde, *Törnkvist*, *Svensson*, *Persson* i Falla, *Andersson* i Prästbol, *Närtinge*, *Lindberg* i Umeå, *Aqvist*, *Bergström* och *Mårtensson*.
